

«MOTTAKERNAVN»

«ADRESSE»

«POSTNR» «POSTSTED»

«KONTAKT»

Kontakt saksbehandlar

Trond Olav Fiskå, 51568869

Uttale - høring og offentlig ettersyn av detaljregulering for ny E 39 - delstrekningen Bue-Ålgård

Vi viser til oversending fra Nye Veier AS i brev datert 11.10.21.

Det er positivt at den foreslåtte traseen for ny E39 er justert i etterkant av den vedtatte kommunedelplanen for å redusere ulemper for landbruks-, natur- og landskapsinteressene. Det er også positivt at planlegger har utredet to trasealternativ i planområdets sørlige del for å finne en best mulig samlet løsning for de aktuelle verneinteressene i området. Trasealternativ A1 har imidlertid et svært høyt konfliktnivå i forhold til natur-, landskaps- og vassdragsverdiene. Statsforvalteren har, basert på en samlet vurdering, faglig råd om at det arbeides videre med alternativ A4 i planområdets sørlige del, selv om dette alternativet kommer mest i konflikt med hensyn landbruk og jordvern.

Vi er i utgangspunktet positive til at det planlegges kompensierende tiltak for tapt landbruksjord, men har innsigelser til at planforslaget åpner for masseuttak/nydyrking der dette har et høyt konfliktnivå i forhold til naturverdiene.

Det er viktige vassdragsverdier i området, særlig knyttet til fisk og elvemusling. Statsforvalteren legger til grunn at disse viktige interessene bli ivaretatt gjennom påfølgende behandling etter vassdrags- og forurensingsregelverket, basert på et oppdatert kunnskapsgrunnlag. Oppdateringen må være fyllestgjørende og gjennomføres snarest.

Statsforvalteren har faglige råd om presisering av reguleringsbestemmelsene av hensyn til samfunnssikkerhet og beredskap.

Saken gjelder høring og offentlig ettersyn av detaljreguleringsplan for ny E39 på delstrekningen fra Bue til Ålgård.

Av hensyn til de nasjonale ansvarsområdene som Statsforvalteren er satt til å ivareta gjennom plan- og bygningsloven, har vi følgende merknader til planforslaget:

Trasevalg i sør

I planområdet sør i høringsforslaget presentert to trasealternativer; A1 (det såkalte vann-alternativet) og A4 (det såkalte land-alternativet). Trasealternativ A1 som baseres på fylling i Kydlandsvannet, vil være mest skånsomt av hensyn til landbruk og jordvern. Det er i seg selv positivt av hensyn til nasjonale og regionale føringer knyttet til jordvern og særlig med tanke på at prosjektet totalt sett legger opp til en forholdsvis omfattende nedbygging av landbruksareal. Når det er sagt så vil en fylling på 1,4 millioner kubikk masse i Kydlandsvannet gi store negative konsekvenser for miljøverdiene i vassdraget, noe som er i strid med overordnede føringer knyttet til vannforvaltning og vassdragsvern. Etter en samlet vurdering basert på Statsforvalterens ansvarsområder, vil vi gi **faglig råd** om at trasealternativ A4 legges til grunn for den videre planleggingen. At dette alternativet er bearbeidet og justert etter tidligere forslag for å oppnå en mer skånsom løsning av hensyn til jordvern er også et moment i den vurderingen, samt at det kompenseres noe for tapt jordbruksjord i planen som helhet.

Utforming og valg av veistandard

Vi har tidligere i prosessen etterlyst en nærmere utredning av veistandard, blant annet med bakgrunn i konseptvalgutredningen som la opp til midtrekkeverkkonseptet med 2/3-feltsvei. Store samferdselsprosjekt legger beslag på mye areal. Valg av veistandard bør derfor være et viktig tema når utbyggingsinteressene skal vektas mot ulike verneinteresser knyttet til natur- og landskapsinngrep, jordvern og andre ikke-prissatte konsekvenser. Også mål om mindre vekst i personbiltrafikken og 0-vekstmål i storbyområdene bør være moment i vurderingen knyttet til valg av veistandard. Vi vil også vise til jernbanen som alternativ både når det gjelder person- og gods-transport og at det blant annet er planlagt store investeringer knyttet til videre bygging av dobbeltspor på Jærbanen. Statsforvalteren mener derfor fremdeles at reduksjon av antall kjørefelt bør tas opp som tema i den videre prosessen. Dersom det likevel skal planlegges videre for fire-felts-vei i hele korridoren, blir det særlig viktig å se på andre mulige løsninger for å minske arealbeslaget. Ny E39 er planlagt med en normalprofil på 23 meter, dette er normert bredde når et slikt tiltak med 4 felt planlegges for en fart på 110 km/t. Statsforvalteren har **faglig råd** om at det så langt som mulig planlegges for reduserte løsninger for å minske arealbeslaget. På den måten vil det også kunne oppnås sparte kostnader. Reduksjon av beslag på sideterenget, redusert bredde på midtdeler og ytre skulder må inngå som moment i den vurderingen.

Nydyrking

Veibygging av slik standard vil føre til at store områder med landbruksjord blir omdisponert, noe som er i konflikt med skjerpede nasjonale føringer knyttet til jordvern. Når det først er bestemt at veien skal bygges, så er det ut fra et landbruks- og jordvernperspektiv samtidig positivt at det legges opp til å kompensere tap av landbruksjord med nydyrking. Av hensyn til den fremtidige landbruksdriften i området ønsker Statsforvalteren å ha en positiv tilnærming til tiltak som skal bøte på ulempene for landbruket. Når det er sagt så er et variert natur- og naturlandskap også en viktig ramme for å kunne gi grunnlag for ivaretagelse av viktig biologisk mangfold. Landskapet mellom Bue og Ålgård består av jordbrukslandskap, men med betydelig variasjon mellom fulldyrka- og overflate-dyrka jord, innmarksbeite, naturbeitemark, kystlynghei, myr, skog og elvestrekk. Dette bidrar til en variasjon som legger grunnlaget for variert biologisk mangfold med viktige naturverdier. Dette fremgår også av Fagrapport KU naturmangfold E 39 Bue – Ålgård (Nye Veier 2021). Planforslaget peker på mulige arealer for nydyrking på opp mot 400 dekar, men uten at det tas endelig stilling til om arealene faktisk kan eller skal nydyrkes. Selv om kunnskapsgrunnlaget for planen viser at det dels er svært store naturverdier langs deler av den aktuelle strekningen, er disse interessene etter vår vurdering ikke tilstrekkelig ivaretatt slik planforslaget nå foreligger. På plankartet er mulighetsområdene for nydyrking vist med arealformålet *LNFR formål kombinert med andre angitte hovedformål* med følgende tekst på selve arealkartet; *tilretteleggingsareal for landbruk*. I de tilhørende

bestemmelsene åpnes det for å legge ut løsmasser og jordmasser som mulig tilretteleggingsareal for landbruk. Av hensyn til våre ansvarsområder knyttet til klimahensyn og ivaretagelse av biomangfold, har vi følgende innsigelser og faglige råd til noen av de foreslåtte mulighetsområdene for nydyrking:

LAA4 #2_7

Området berører en myrflate på rundt 25 dekar som ligger i tilknytning til et ugjødslet innmarksbeite. I en slik kombinasjon vil disse arealene ha en særlig høy naturverdi som leveområde for ulike planter og dyr og som økologisk funksjonsområde, jf. også Fagrapport KU naturmangfold E39 Bue-Ålgård. Dette arealet er dermed viktig både som karbonlager og for yngling og beiteområde for fuglearter som for eksempel vipe. Av hensyn til miljøinteressene har Statsforvalteren **innsigelse** til at område LAA4 #2_7 vises som mulig tilretteleggingsareal for landbruk. Arealet bør heller vurderes som et alternativt kompensasjonsområde for myrareal som går tapt gjennom veiprojektet. Et begrenset areal vil kunne tilbakeføres/restaureres til myr med enkle tiltak som stenging av dreneringsgrøften, jf. også Plan for restaurering av våtmark i Norge (2021-2025).

LAA6 #2_8

Arealet grenser direkte til Oppsalåna i sør og til en myrflate langs Oppsalåna. Området inngår derfor som en viktig del av bekkeområdet (Søylandsdalen, verdi A; BN00037880) og inkluderer habitat for elvemusling (VU og ansvarsart, jf. Artsdatabanken) på hele strekningen. Myrflatene i området er viktige både av hensyn til fordrøyning, karbonlagring og karbonfangst. Slike myrområder er sårbare for næringstilsig og slik forurensing vil være en betydelig trussel for naturmangfoldet i området både av hensyn til planter og andre organismer. Det aktuelle innmarksbeitet er ikke godkjent som spredareal og på høyden i nord er det også gjennom ny naturtypekartlegging i 2021, i foreløpige resultat fra Miljødirektoratet, registrert en forekomst av den utvalgte naturtypen kystlynghei. Dette er en utvalgt naturtype etter naturmangfoldlovens § 52 og arealet skal derfor defineres med svært stor verdi i konsekvensutredningen.

Ettersom arealet innenfor LAA6 #2_8 vil drenere ned mot myrflaten og Oppsalva, vil masseuttak og tilrettelegging for nydyrking i dette området medføre stor fare for avrenning til myr og vassdrag både i anleggs- og driftsfasen. Av hensyn til miljøinteressene i området har Statsforvalteren **innsigelse** til at planen åpner for tilretteleggingsareal for landbruk innenfor arealet LAA6 #2_8.

Område LAA6 vil ellers grense direkte inntil en myrflate mot øst. I reguleringsplankartet er dette myrarealet vist med landbruksformål. Av hensyn til vesentlige naturinteresser og myrflatens viktige funksjon i forbindelse med karbonlagring, har Statsforvalteren **innsigelse** til at område LAA6 er vist med landbruksformål. Statsforvalteren legger til grunn at området i reguleringsplanen blir vist med LNF-formål slik at planen ikke signaliserer særlig prioritet for landbruksinteressene på dette arealet. Vi vil i den sammenhengen minne om at bruk av område til beite innenfor landbruk vil være i tråd med LNF-formålet og fremstå som en tjenlig og balansert bruk av arealet, både av hensyn til landbruks- og naturhensyn.

LAA7#2_9:

Et større areal med kystlynghei inngår i dette området, dette er både en sterkt truet og utvalgt naturtype. Naturtyper som er vernet etter naturmangfoldlovens § 52 skal tillegges svært stor verdi i forbindelse med konsekvensutredningen, jf. også den aktuelle veilederen for konsekvensutredninger: <https://www.miljodirektoratet.no/konsekvensutredninger>

Det aktuelle arealet ble registrert i 2006, mens området ble definert som innmarksbeite i 2003, tillatelse til spredareal ble gitt i 2004. Basert på disse opplysningene vil det være naturlig å vurdere tilstanden til arealet som er registrert som kystlynghei som en del av kunnskapsgrunnlaget i KU-

natur. Statsforvalteren kan ikke se at det foreligger en slik vurdering. Den foreløpige naturtypekartleggingen etter Miljødirektoratets instruks 2021 indikerer at kun et mindre areal i sør er vurdert som kystlynghei. Denne nyeste kartleggingen er under kvalitetssikring i Miljødirektoratet med antatt snarlig publisering. Deretter vil det aktuelle arealet måtte vurderes i forhold til om det videre er regulert av forskrift for utvalgte naturtyper.

Ved kryssing av elven fra Lauvtjørna er det lagt inn en hensynssone H320_6, denne må utvides til også å omfatte H560_X. Dette er en kalkrik helofyttsump som er en svært sjelden naturtype i Rogaland. Sørvest på Nunspigjen er det et lite holt med lauvskog med 3 registrerte eiketrær som kategoriserer som naturtypen hol eik. Dette er en utvalgt naturtype som også er beskyttet etter § 52 i naturmangfoldloven. De aktuelle trærne skal derfor defineres med høy verdi i forbindelse med konsekvensutredningen. Det vil være nødvendig å sette inn avbøtende tiltak for å ivareta disse naturverdiene under planlegging av tiltak.

Myra øst for Store Pighammaren ligger utenfor planområdet, men tiltak innenfor planområdet kan føre til avrenning til denne. Det må derfor sikres at det gjennomføres avbøtende tiltak som hindrer avrenning til denne myren i anleggsfasen. I kryssingen av Kjedlandsåna er det lagt inn et areal H560_2, dette arealet bør tilpasses slik at det omfatter hele elvestrekket, tilsvarende som H320_3. Etter en samlet vurdering har Statsforvalteren derfor **faglig råd** om at LAA7#2_9 utgår som mulighetsområde for nydyrking slik planforslaget nå foreligger. Dersom det likevel skal vurderes tilrettelegging for nydyrking innenfor dette arealet, bør tiltaket tilpasses i tråd med våre innspill ovenfor.

LAA #2_5

Det ligger en jordvannsmyr like i nærheten av dette arealet og denne myren inngår som del av et viktig bekkedrag. Myrflaten er viktig for fordrøyningen til Oppsalåna og har i tillegg en viktig funksjon for både planter, insekt og fuglearter i området. Eventuelt masseuttak og nydyrking innenfor LAA3 #2_5 vil medføre inngrep helt i kant av myrflaten. Etter en samlet vurdering basert på hensyn til denne myrflaten og mulighetene for økt miljøbelastning til Oppsalåna, har Statsforvalteren **faglig råd** om at det aktuelle arealet ikke nydyrkes. Ved eventuelt masseuttak og/eller nydyrking innenfor LAA #2_5, må det planlegges for avbøtende tiltak for å hindre avrenning til myrflaten.

Statsforvalteren har ellers følgende merknader til de øvrige tilretteleggingsområdene for landbruk:

LAA1 #2_2

Arealet ligger på en høyde med en tilhørende bratt skråning ned mot myrene rundt Skittjørna på vestsiden av Liaknuten, som er et viktig intakt våtmarksområde med viktige funksjoner for planter, insekt og fugl. Arronderingen innenfor LAA1 #2_2 må derfor tilpasses med helling mot Buevatnet for å unngå avrenning ned til myrområdet i forbindelse med anleggsfasen og eventuell påfølgende nydyrking.

LAA5 #2_6

Det ligger en myrflate sør for det aktuelle arealet (utenfor planområdet), dette er en dypmyr med jordvannsmyrvegetasjon der torvlaget er sterkt omdannet. Myrflaten ligger i direkte tilknytning til LAA5 #2_6 og er ikke klart avgrenset fra det omkringliggende innmarksbeite. Dette kan tyde på at myrarealet inngår i naturtypen seminaturlig myr (beitemyr), som er en sterkt truet naturtype. Myren har i så fall viktige naturkvaliteter selv om det nok er noe påvirket av avrenning fra et nærliggende spredeareal. I midtre Gautedal vil dette være den eneste registrerte dypmyren som blir igjen etter det aktuelle veiprojektet. Det er derfor viktig at eventuelle tilretteleggingstiltak for landbruk

innenfor område LAA5 #2_6 blir gjennomført på en skånsom måte slik at det ikke skjer en forringing av tilstanden eller arronderingen til denne myrflaten.

Inngrep og utfylling i vassdrag

Av hensyn til elveøyrrer ved avkjøringen til Skurve må eventuelle utfyllinger reduseres til en minimumsløsning. Dette er et grunt vannområde der større mudderbanker blir blottlagte i tørkeperioder. Arealet er sårbart for forstyringer i vannføringer og elvedeltaet vil endre karakter hvis det blir en kraftig innsnevring av elven inn i Klugsvannet.

Nord for utløpet av Klugsvannet er det registrert en semi-naturlig eng (VU, jf. Artsdatabanken), jf. foreløpig kartleggingsinformasjon om naturtyper 2021 (Miljødirektoratet).

Straumåna renner gjennom en bekkedal med ung boreal lauvskog, hagemark og et plantefelt. Bekkedalen ligger utenfor planavgrensningen, men elveutløpet fra Klugevatnet renner hit. Det er derfor viktig at avrenning fra veien ikke renner inn til Straumåna og at denne bekkedalen forblir uten ytterligere inngrep.

Det planlagte veiprojektet har ellers stor påvirkning på viktige vassdragsinteresser i området, både i utbyggingsfasen og permanent. Vassdragsverdiene knytter seg særlig til fisk og elvemuling. Omfattende og langvarig anleggsarbeid langs vassdrag med sårbare arter vil kunne medføre både forurensning og morfologiske/ hydromorfologiske endringer som gir redusert vannkvalitet og forringelse av habitatkvaliteter for stedeegne arter. Virkningene kan bli av både midlertidig og varig karakter. Utslipp og avrenning av partikler og fine sedimenter til vassdrag vil blant annet kunne gi varig forringelse og tap av viktige habitater for blant annet elvemusling, fisk og bunndyr. Det er derfor viktig at det i forbindelse med videre detaljering av utbyggingen velges løsninger som er mest mulig skånsomme av hensyn til vassdragsinteressene, både i anleggsfasen og driftsfasen.

Vi vil presisere at kunnskapsgrunnlaget, inkludert helt ny kunnskap, må oppdateres for elvemusling innenfor tiltaks- og influensområdet, om nødvendig med supplerende kartlegging. Dette er en forutsetning etter naturmangfoldlovens §§ 8 – 12 for at påfølgende behandling etter vassdrags- og forurensningsregelverket skal kunne gjennomføres, og at videre planprosess ikke skal forsinkes unødig. Vi viser også i den forbindelse til at Figgjovassdraget er et nasjonalt laksevassdrag hvor laksen skal sikres en særlig beskyttelse mot skadelige inngrep. I ikke-anadrom strekning av vassdraget er en livskraftig ørretbestand en forutsetning for elvemuslingens overlevelse.

Statsforvalteren kan på forespørsel bidra til klargjøring av dagens kunnskapstilstand for elvemusling i planområdet, samt forslag til nødvendige kartlegginger. Vi viser også til vedlagt notat om videre utredningsbehov i forbindelse med inngrep og utfylling i vassdrag (vedlegg 1).

Samfunnsikkerhet

Det fremgår av Risiko- og sårbarhetsanalysen (ROS) at driftsfasen ikke vil være et problem for høyspentledningen Tonstad – Stokkeland, men at konsekvenser ved brudd på ledningen i driftsfasen er uakseptabelt. Statsforvalteren mener at det ikke er tilstrekkelig sammenheng mellom vurderingene i ROS-analysen og de aktuelle bestemmelsene, jf. § 4.2, bokstav c der det blant annet står at; «*alt anleggsarbeid og alle tiltak i terrenget innenfor hensynssonen skal på forhånd avklares med ledningseier.*» Slik vi forstår arealkartet vil høyspentledningen gå over terreng hvor tunell og bro skal bygges og over flere veier, i tillegg til E39. Dette innebærer mye anleggsvirksomhet med bruk av ulike typer maskiner over lang tid. Vi deler derfor ROS-analysens vurdering om at høyspentledningen er spesielt utsatt i anleggsperioden og at det er viktig at denne risikoen minimeres. Vi har derfor **faglig råd** om at bestemmelsene på dette punkt må inneholde mer konkrete formuleringer som tar

hensyn til ROS-analysens vurderinger, jf. pbl. § 4-3. Dette er spesielt viktig fordi kun korte utfall av denne høyspentledningen på vintertid kan føre til vesentlige samfunnsmessige konsekvenser for hele Sør-Rogaland.

Vi ser at det i forslag til bestemmelsene for ras-, skredfare og flomfare er vist til Statens vegvesen sin håndbok N200 Vegbygging, uten at det er konkretisert hva dette innebærer. Fareområder er ikke identifisert i bestemmelsene og tiltak er utsatt til byggesak. Vi mener krav som stilles må gjengis helt konkret i bestemmelsene og at løsninger som kan få konsekvenser for planen bør innarbeides i planen. Når det gjelder råvannstunell til IVAR IKS på Skurve som krysser traseen blir det vist til bestemmelser i en gjeldende reguleringsplan; «Auestad – skurve Råvannstunell IVAR» og at alle tiltak innenfor området skal avklares med ledningseier. Bestemmelsene er også her utydelige og lite konkrete og vi har derfor **faglig råd** om at disse justeres i henhold til våre innspill ovenfor, jf pbl. § 4-3.

Statsforvalteren deltar gjerne i videre dialog om plansaken.

Med helsing

Lone Merethe Solheim
ass statsforvalter

Marit Sundsvik Bendixen
fylkesmiljøvernsjef

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

Notat om videre utredningsbehov i tilknytning til vassdragsverdiene

Kopi til:

Rogaland fylkeskommune	Postboks 130	4001	Stavanger
NYE VEIER AS	Kjøita 6	4630	KRISTIANSAND S
Statens vegvesen	Postboks 1010 Nordre Ål	2605	LILLEHAMMER

Adresseliste:

GJESDAL KOMMUNE	Rettedalen 1	4330	ÅLGÅRD
BJERKREIM KOMMUNE	Postboks 17	4384	VIKESÅ